

Koniec starého a príchod nového roka sa tradične spája s obdobím, keď mnohí z nás zvyknú bilancovať. Bilancuje sa v politike, v pracovnom živote, hodnotíme, čo sa nám podarilo, čo nie a kde sme stratili kontrolu úplne. Úprimne sa priznám, nie som fanúšikom tejto “tradičnej” novoročnej aktivity. Veci, ktoré nevyšli tak, ako by sme chceli, už nezmeníme a tie dobré by sme si mali pripomínať vždy, keď o sebe pochybujeme. V tejto bilančnej nálade som si však pripomenula septembrovú mobilitu s mojím obľúbeným kolegom Milanom Kopeckým. Nebudem zachádzať do detailov nášho spoločného vzdelávacieho výletu, avšak to najzaujímavejšie zhrniem do nasledujúceho desatora:

Čo som sa naučila na mobilite v Seville:

1. 38 °C je veľa, je to viac, ako si predstavuješ, keď si predstavuješ, koľko je 38 °C,
2. siesta je fluidná veličina, je každý deň, ale v inom čase a na inom mieste (väčšinou na tom, kde sa ti to práve nehodí),
3. všetci v Seville hovoria anglicky, ak však ty nehovoríš po španielsky, z ich angličtiny nebudeš rozumieť nič,
4. Flamenco nie je originálne španielskym tancom a netreba si ho idealizovať, ako niečo nedomysliteľne patriace k Andalúzii,
5. Corrida stále žije. Fakt. Myslela som, že stojíme v rade na lístky do múzea toreádorov. Chyba! To sme stáli v rade na permanentky na Corridu a sezónna permanentka HK Slovan je cenovo len zlomkom toho, čo zaplatíš v Seville za pravú Corridu,
6. opatrenia proti šíreniu COVID 19 dodržiavajú všetci a to isté očakávajú od turistov, pravidelná kontrola teploty, rúška, počtu ľudí v uzavretých miestnostiach...pre mňa nepredstaviteľné v prostredí, kde ani podnik nemá otváracie hodiny,
7. všade fungujú QR kódy, namiesto menu v reštaurácii, v historických pamiatkach, pokiaľ sa chceš o nich dozvedieť viac, dokonca na niektorých miestach si cez QR kód stiahneš audioguide, pre mňa must-have (na “veľké” nadšenie kolegu :)
8. potrebuješ hotovosť, bežne sa ti môže stať, že si potrebuješ dobiť kartu na mestskú dopravu a po určitej hodine to spravíš iba v automate s hotovosťou. Platobná karta, mobil, aplikácia...všetko márne,
9. že mám ružový kufor (aj tak je červený:P)
10. kto bol Augusto Boal, čo je to The theatre of the Oppressed a ako sa to celé dá využiť v škole.

Augusto Boal prežil zaujímavý život umelca, ktorý sa angažoval aj politicky. Narodil sa v Brazílii v 30. rokoch a študoval drámu na prestížnej Columbia University v New Yorku. Po návrate do Brazílie režíroval hry v Arena Theatre v Sao Paole, kde začal so svojimi experimentami. Zaviedol napríklad Stanislavského systém pre hercov, s ktorým sa zoznámil práve počas štúdií v New Yorku. V 70. rokoch bol nútený Brazíliu opustiť z politických dôvodov. Jeho cesty ho zaviedli do Európy, kde zostal až do začiatku 80 rokov, keď sa mohol do Latinskej Ameriky opäť vrátiť. Ešte pred odchodom z Brazílie vydal knihu The theatre of the Oppressed, ktorá je základom jeho techník predstavujúcich divadlo ako nástroj sociálnej a politickej zmeny. Jednoducho povedané v tomto “divadle utláčaných” sa diváci stávajú aktívnou súčasťou predstavenia a ako tzv. spect-actors objavujú, analyzujú a menia realitu, ktorú žijú. Prostredníctvom divadelnej hry, ktorá má, ako každá hra, prísne

pravidlá, prichádzajú na riešenia problémov vo svojom živote. Boal túto techniku priviedol nakoniec aj do politiky, keď úspešne kandidoval na starostu Rio de Janeiro a prostredníctvom nej navrhoval legislatívne zmeny. Tak, ako diváka mení na autora, v prostredí komunálnej politiky mení voliča na zákonodarcu alebo tvorcu legislatívy. Augusto Boal je nositeľom niekoľkých cien za prínos v umení, divadle, ale aj za rozvoj mieru a demokracie, k najprestížnejším patrí nominácia na Nobelovu cenu za mier.

Ako sa však toto dá preniesť do školy? A na čo nám to je? Súčasťou divadla, kde sa utláčaní stali tvorcami a hercami, bola i počiatočná kreatívna časť, kde sa všetci prítomní pripravovali na kreatívny proces a aktivovali svoje zmysly, aby nadchádzajúca časť, samotné hranie, bolo čo najefektívnejšie. Podobne aj ty, pokiaľ sa pripravuješ na tvorbu nejakého kreatívneho výstupu, môžeš využiť rôzne techniky a hry, ktoré ti pomôžu "naštartovať" tvoje zmysly. Ja sa niektoré z nich určite chystám vyskúšať pred písaním konceptov slohových prác, sama som zvedavá hlavne na reflexiu so študentmi, či im takáto aktivita pomôže v kreatívnej práci. Inšpiratívnou je napríklad hra Párová/Skupinová socha:

- v skupine sa postavíte do kruhu a každý dostane inštrukciu, že vaše telo bude fungovať ako sochárska hmota/hlina, ktorú budete tvarovať,
- do kruhu sa postaví dvojica, jeden z dvojice pomenuje nejakú emóciu, napr. zúfalstvo a bude sa snažiť svojím telom vyjadriť zúfalstvo, jeho kolega stojaci oproti túto pózu, toto vyjadrenie napodobní/odzrkadlí, prvý z dvojice svojho kolegu ešte "domodeluje" tak, aby vyjadroval danú emóciu,
- teraz svojich kolegov vyzvete, aby vytvorili dvojice a dohodli sa, kto bude sochár a kto socha,
- postupne budete menovať rozličné emócie a pocity, pričom sochár prostredníctvom svojej sochy vytvára interpretáciu daného slova, modeluje svoju "dvojičku" do vyjadrenia želanej emócie,
- na vymodelovanie každej emócie nechajte sochárom asi 1 minútu a po uplynutí 40 sekúnd ich upozornite na čas,
- požiadajte skupinu, aby pri aktivite dodržiavala ticho a nesmiala sa, nenarušovala proces,
- po minúte vyzvete dvojicu, aby si svoje úlohy vymenili,
- teraz, keď už sú sochy vymodelované do emócie, vyzvete ich, aby tak ostali a sochári sa môžu po miestnosti prejsť a pozrieť sa na ostatné sochy, potom sa opäť vrátia k svojej dvojičke a roly si vymenia,
- keď vymenujete emócie, ktoré ste si pripravili, sadnite si do kruhu, dajte si chvíľku ticha a potom vyskúšajte aktivitu zreflektovať: Ako ste sa počas aktivity cítili? Ktorá socha/emócia vám ostala v pamäti? Čo ste cítili, keď zaznelo slovo, čo vám prvé napadlo a čo ste robili potom? Aké iné slová by ste použili? Aké to bolo modelovať a vizualizovať abstraktné emócie prostredníctvom "živej sochy"?

Podobných aktivít a hier ponúka koncept divadla utláčaných mnoho a hlavne v zahraničí sa bežne využívajú v najrôznejších oblastiach života. Tvorivosť, flexibilita a schopnosť riešiť problémy patria totiž medzi super zručnosti, ktoré budeme v budúcnosti potrebovať všetci bez ohľadu na zmeny, ktoré sú už tu alebo ešte len prídu.

Petra Gbelská